

**En rose til...
noen ord om Turneorganisasjon for Hedmark
av Karen Høie - publisert i Stikkordet, 2001**

I forrige utgave av *Stikkordet* (medlemsblad for Norsk Skuespillerforbund) ble "Stikkordets rose" tildelt Rolf Orø og *Kulturnista* i Møre og Romsdal Fylkeskommune. En hyllest jeg gjerne slutter meg til! Undertegnede fra Klomadu teater har turnert i Møre og Romsdal, og kan skrive under på at Rolf Orø og hans stab på fylkeshuset har ordnet med turneer, kontakt med skoler/ kulturhus, reiseruter, overnatting osv. på kryss og tvers av "fergefylket" på en forbilledlig måte. La oss håpe at Kulturdepartementet fortsetter å gi bevilgninger til Kulturnista i Møre og Romsdal, så ordningen der kan fortsette - og i tillegg gi flere fylker økonomi til å følge etter.

I Sandefjord har en liknende formidlingsordning, som de fleste vil vite har fått navnet *Den kulturelle skolesekken*, fungert gjennom noen år. Etter kulturministerens utsagn skal dette tilbudet nå bygges ut til skolene over det ganske land. Ved årets statsbudsjett ble det satt av 10 mill. til videre utredning av prosjektet. Prosjektet har presset seg frem etter initiativ fra distriktene, det er prisverdig at kulturministeren følger opp.

En ting har Sandefjord kommune og Møre og Romsdal fylkeskommune til felles, og det er dette jeg vil frem til her: de har begge gått i lære hos *Turneorganisasjon for Hedmark*, hos dennes initiativtaker og nylig avgåtte leder Else Braseth, og har bygget opp sine egne modeller etter lærdommen herfra.

Jeg har et spørsmål: hvorfor bruke sårt tiltrengte kulturkroner til utredning? En god modell er allerede utviklet. Turneorganisasjon for Hedmark har i 10 år (!) sendt turneer til skolene i fylket sitt – innen alle kunstarter, ikke bare teater, men billedkunst, kunsthåndverk, design, litteratur, musikk, dans. I år 2000 avviklet Turneorganisasjonen nærmere 2400 (!) forestillinger/ arrangement.

På denne bakgrunn er det jeg sukker: kunne ikke bevilgningen gått direkte til fylkene/ kommunene som har utviklet gode formidlingsprosjekt for kunst, eller står i ferd med å gjennomføre slike? Turneorganisasjon for Hedmark har vist seg å være en suksess, og fungerer optimalt utfra sitt budsjett. Det kan være naturlig å tenke seg at denne virksomheten blir brukt som mal for arbeidet videre fremover, slik det faktisk til nå, med stort hell, er blitt praktisert. Jeg gir derfor en liten oversikt over Turneorganisasjonens arbeid.

Turneorganisasjon for Hedmark er en egen stiftelse, eid av fylket og kommunene. Virksomheten finansieres av disse i fellesskap, kommunene ved at de betaler en årlig avgift pr. elev, og i tillegg kommer støtte fra Rikskonsertene, Forfattersentrum etc. Turneorganisasjonen har ikke vært tilsluttet Norsk Scenekunstbruk, både fordi man var ute med ordningen lenge før Norsk Scenekunstbruk var et faktum, men også fordi man har villet stå fritt i å velge ut/ initiere forestillinger, konserter, utstillinger osv. til sitt program.

Turneorganisasjon for Hedmark er bygget ut til å gjelde alle skolene i fylket, dvs. grunnskole og ungdomsskole. Fra og med i år blir ordningen utredet for de videregående skolene. Turneorganisasjon for Hedmark viser åpne kveldsforestillinger i en del utvalgte kommuner, et tilbud som skal bygges videre ut. I tillegg arrangerer Turneorganisasjonen sommerleirer for barn og unge fra Hedmark og Varmland innen teater, litteratur, musikk, og organiserer Ungdommens kulturmønstring i fylket.

Turneorganisasjonen har vært et fylkeskommunalt satsingsområde. Det er ikke sikkert viljen til en slik satsing på kultur er like stor i alle fylker og kommuner rundt i landet. Så vidt meg bekjent, har for eksempel Kulturnista i Møre og Romsdal vært avhengig av statlige tilføringer, mens driften av Den kulturelle skolesekken i Sandefjord er basert på en testamentarisk gave. Man må anta at mange fylker vil være avhengig av statlige midler for å kunne få til liknende tiltak. De 10 millionene kunne komme godt med, for eksempel for å kunne fortsette ordningen i Møre og Romsdal, eller gi startskudd i andre fylker.

I Dagbladet tirsdag den 3. april kunne man lese at Rikskonsertenes leder er bekymret for at "Skolesekken" skal bli et tilbud på siden av skolens innhold ellers, og at kunstnere skal betrakte Skolesekken som sin misjonsmark, eller som et marked. Mens jeg er i gang, har jeg et par kommentarer til dette: Klart dialogen med skoleverket må være der. På våre turneer har vi hatt gode erfaringer i så måte. Selvsagt har lærerne forberedt klassene sine på forskjellig vis, alt etter som de har hatt tid, interesse og kapasitet til. Men ikke en eneste gang har vi fått følelsen av at vi har kommet med noe "utenfor" skolens interessefelt. Tvert imot har våre forestillinger vært et velkomment tilskudd til miljø og undervisning på skolen. I likhet med Rikskonsertene utvikler vi undervisningsopplegg rundt våre forestillinger, disse blir sendt ut til skolene før vi kommer. Vi kan sikkert bli bedre, dette blir igjen et spørsmål om ressurser, men vi er iallfall i gang, og vi prøver. Dessuten tiltror vi skolens pedagoger at de vet å gripe ballene vi sender dem.

Betrakter vi skolen som en misjonsmark? Selvfølgelig vil vi gjerne at forestillingene våre skal bli vist, det er derfor de er laget. Forhåpentlig er det også derfor Rikskonsertene sender ut sine konserter, og lærerne holder sine timer. Hvis dette er misjonstrang, er svaret ja. Marked? Det er klart dette er et marked for oss, slik det også er for Rikskonsertene – eller for lærerne, for den saks skyld. Uansett: skolene og elevene får et tilbud de aldri før har hatt tilgang til.

Rolf Orø og undertegndee snakker i vinter om at vi burde innstiftet en egen kulturpris til Else Braseth, gjerne en nasjonal pris - i takknemlighet til mennesket som startet en ny måte å tenke på når det gjelder formidling av kunst, en ny "kulturbevegelse". Av mangel på en pris vil jeg takke Else Braseth og Hedmark fylkeskommune, pionerene bak en storstilt nytenking, en satsing som har fått ringvirkninger over det ganske land. Man gjør kunst til nødvendighet i skolen. Fra oss skuespillere takker vi også for nye arbeidsplasser.

Karen Høie, freelance skuespiller/ Klomadu teater.